

УДК 378:37.013

В. А. Ковальчук,

кандидат педагогічних наук, доцент

(Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир)

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ВАРІАТИВНОСТІ ОСВІТНЬО-ВИХОВНИХ СИСТЕМ

У статті обґрунтовано необхідність вдосконалення й коригування професійної підготовки майбутнього вчителя відповідно до соціального замовлення та особливостей розвитку освітнього простору.

Обумовлено важливість формування компетентних, висококваліфікованих фахівців, здатних здійснювати професійну діяльність в умовах динамічності соціальних інституцій. Автором статті визначено протиріччя між вимогами сучасної шкільної освіти в умовах нового соціокультурного розвитку та системою фахової підготовки майбутніх учителів. Розглянуто проблему педагогічних технологій професійної педагогічної освіти. Подано характеристику та визначено особливості їх застосування у підготовці майбутніх учителів до роботи в умовах варіативності освітньо-виховних систем.

Ключові слова: професійна компетентність вчителя, освітньо-виховні системи загальноосвітніх закладів, педагогічні технології професійної підготовки майбутніх учителів.

Постановка проблеми. Процес вдосконалення й коригування професійної підготовки майбутнього вчителя на сучасному етапі має здійснюватися у відповідності до соціального замовлення та особливостей розвитку освітнього простору. Школі потрібні компетентні, висококваліфіковані фахівці, здатні здійснювати професійну діяльність в умовах динамічності соціальних інституцій, зорієнтовані на особистісний та професійний саморозвиток з урахуванням особливостей розвитку різних освітньо-виховних систем загальноосвітніх навчальних закладів, а також адаптаційних можливостей педагогічних працівників.

Професійну підготовку студентів до такої специфіки професійної діяльності не можна здійснювати, орієнтуючись лише на екстенсивний підхід, тобто за рахунок збільшення годин на вивчення психолого-педагогічних дисциплін (зважаючи на їх суттєве зменшення в навчальних планах останніх навчальних років), введенням розрізаних спецкурсів і спецсеминарів. Необхідно провести перегляд змісту, форм і методів підготовки, щоб переорієнтувати педагогічний процес на загальнокультурний та професійний розвиток учителя-вихователя, який компетентний здійснювати професійну діяльність в умовах різних освітньо-виховних систем навчальних закладів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі вивчення форм організації навчання у вищій школі присвячено багато праць вітчизняних і зарубіжних науковців (А. Алексюк, С. Архангельский, В. Бондар, С. Вітвицька, В. Лозова, А. Хуторський та ін.). Із розвитком педагогічної науки розвиваються й удосконалюються форми та технології навчання, що застосовуються у професійній підготовці. Тільки в умовах активної пізнавальної діяльності у студентів формуються критичне мислення, особистий інтерес до вирішення пізнавальних задач, уміння і навички застосування отриманих знань при їх розв'язанні. Активні методи навчання – це способи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, які стимулюють студентів до активної мислительної й практичної діяльності в процесі оволодіння знаннями, коли активний не тільки викладач, а й студенти. Аналіз практики професійної підготовки засвідчує, що використання педагогічних технологій на основі активних методів навчання студентів є необхідною умовою для формування високо кваліфікованого, компетентного фахівця.

Метою статті є розкриття характеристики та особливостей використання педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх учителів до роботи в умовах варіативності освітньо-виховних систем загальноосвітніх закладів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Предметом педагогічних технологій є конкретна практична взаємодія вчителів і учнів (викладача і студентів) у будь-якій галузі діяльності, яка організовується на основі структурування, систематизації, програмування, алгоритмізації, стандартизації засобів і прийомів навчання або виховання з використанням сучасних засобів (комп'ютерних, технічних).

Аналіз стану професійної підготовки майбутніх учителів засвідчує, що існує протиріччя між необхідністю готувати студентів до роботи в умовах нового соціокультурного розвитку шкільної освіти і системою навчання, яка характеризується репродуктивною педагогікою, що не стимулює внутрішньої мотивації у здобутті професійної компетентності, не формує у студента уміння вибудовувати власну стратегію майбутньої професійної діяльності в умовах навчального закладу, уміння планувати свою діяльність і приймати рішення в змодельованих умовах майбутньої професійної діяльності.

Педагогічні технології розглядаються в широкому розумінні – як частина дидактики, і у вузькому – як конкретний методичний інструментарій вчителя, об'єкт дидактичних досліджень і прикладних розробок

або система, що включає уявлення планових результатів учіння, засоби діагностики поточного стану суб'єктів учіння, множину моделей учіння і критерії вибору оптимальної моделі для певних конкретних умов [33, с. 60].

Безсумнівним є твердження, що метою технології навчання є підвищення ефективності навчально-виховного процесу й отримання якісно нового результату. За визначенням І. Богданової, для її реалізації в умовах професійної підготовки необхідно враховувати такі аспекти:

- планування, програмування діяльності вчителя й учнів, забезпечення максимальної організованості для досягнення необхідного результату;
- відтворення процесу навчання і його результатів на основі блочної побудови;
- перенесення акценту з викладання на спрямоване учіння, тобто визначення структури і змісту навчально-пізнавальної діяльності студентів;
- структурування змісту навчання, забезпечуючи його гнучкість і варіативність [1, с. 19].

Серед великої кількості педагогічних технологій ми виділили ті, які враховують сучасні вимоги до організації професійної підготовки вчителів; найбільш повно забезпечують ефективність і продуктивність навчального процесу професійної підготовки в умовах вищого навчального закладу до означеного напрямку педагогічної діяльності й враховують особливості кадрового та матеріально-технічного забезпечення їх реалізації. Серед основних освітніх технологій ми використовували за типом організації та управління пізнавальною діяльністю (за В. Беспальком) – класичне лекційно-семінарське навчання з використанням аудіовізуальних технічних засобів та його модернізацію і модифікацію на основі активізації й інтенсифікації діяльності студентів – технологію роботи в «малих групах» («Педагогічна майстерня»); проектну технологію; технологію портфолію; технологію диференціації та індивідуалізації навчання; пошуково-дослідницьку технологію; технологію розв'язання педагогічних задач.

Перейдемо до характеристики вибраних технологій відповідно до завдання дослідження – організації ефективної професійної підготовки майбутніх учителів до роботи в умовах варіативності освітньо-виховних систем.

Класичне лекційно-семінарське навчання з використанням аудіовізуальних технічних засобів. При упровадженні освітньої технології, яка базується на традиційній організації навчального процесу у вищому навчальному закладі, ми намагалися переосмислити і перебудувати основні форми навчання: лекції, семінари, лабораторні та практичні заняття, організацію самостійної роботи, науково-дослідницьку та практичну діяльність, систему контролю та оцінювання досягнень студентів стосовно до сучасних вимог до якості підготовки фахівця, сучасних досягнень педагогічної науки у питанні організації навчання у вузі й розв'язання проблеми підготовки майбутніх учителів до роботи в умовах варіативності освітньо-виховних систем.

Сучасні форми організації навчання у вищій школі поділяють на *імітаційні* та *неімітаційні* [5, с. 30]. До імітаційних відносять організаційні форми навчання, які потенційно уможливають під час проведення моделювання професійно орієнтованого середовища, застосування певних ситуацій майбутньої професійної діяльності. Це семінарські, лабораторні та практичні заняття. До неімітаційних – відносяться форми організації навчання, в процесі яких важко реалізувати моделювання предмета навчання. Серед основних виділяють лекції, теоретичні семінари, конференції та ін. Однак відмітимо, що розвиток сучасних технічних засобів навчання дає можливість викладачу включати до неімітаційних форм організації навчання фрагменти, які відтворюють умови майбутньої професійної діяльності, окремі її аспекти та особливості. Саме тому обрана технологія і передбачає обов'язкове використання аудіовізуальних технічних засобів. Відповідно до основних завдань дослідження нами було використано на основі традиційних форм навчання у вищому навчальному закладі форми проблемно-розвивального типу. Переважно застосовувалися: *проблемна лекція, лекція-діалог, лекція-візуалізація (презентація)*.

Основна ідея, яка об'єднує всі види лекційних занять, – це формування на основі теоретичних основ педагогічної науки професійної *суб'єктності майбутнього фахівця*, тобто його суб'єктної позиції, педагогічної активності, критичного мислення, позитивної мотивації до майбутньої професійної діяльності. Такий підхід дуже близький до організації контекстного навчання. Проблемна лекція найчастіше використовується тоді, коли в студента вже сформовані елементарні педагогічні знання і він володіє навичками пошукової, дослідницької діяльності. Якщо під час традиційної інформаційно-повідомлюючої лекції студент отримує вже готові знання, то в ході проблемної лекції невідомі знання студент відкриває індивідуально, тобто створюється ілюзія особистого «відкриття» в науці, що особливо важливо для формування власної професійної стратегії. Направленість проблемної лекції – формування професійного мислення, особистого ціннісного ставлення вчителя до майбутньої професійної діяльності. Лекція будується так, щоб обумовити появу питання у студентів, а навчальний матеріал подається у формі навчальної проблеми. Вона повинна мати логічну форму пізнавального завдання, яке містить протиріччя, суперечності.

Для проблемного викладу обираються важливі теми, які мають концептуальний характер змісту педагогічної дисципліни і є особливо актуальними для майбутньої професійної діяльності й складними для засвоєння студентами. Нами використовувалися такі теми для проблемного викладу з інтегрованого курсу «Педагогіка»: «Професія вчителя у сучасному суспільстві», «Освітньо-виховна система загальноосвітнього закладу», «Методи навчання», «Виховання особистості в колективі» та ін.

Під час проблемної лекції використовується усне мовлення викладача та студентів діалогічного характеру із поєднанням аудіовізуальних технічних засобів – презентацій, відеофрагментів, дидактичних матеріалів. Важливо також, що на лекції викладач через методичний інструментарій стимулює формування в студентів (за А. Петровським) *безпосередньо-спонукальних мотивів*, які ґрунтуються на емоційних проявах особистості (позитивних та негативних емоціях): новизна, цікаве викладання; *перспективно-спонукальних мотивів*, які ґрунтуються на розумінні професійної значущості знання, зв'язку навчання з життям (застосування засвоєних знань при розв'язанні педагогічних задач різного рівня складності, почуття професійного обов'язку, відповідальності); *інтелектуально-спонукальних мотивів*, що базуються на одержанні задоволення від самого процесу пізнання (допитливість, намагання підвищити свій культурний рівень).

Технологія роботи в малих групах («Педагогічна майстерня»). Такий вид технології достатнього глибоко висвітлений у педагогічній літературі й не потребує пояснення. Організація навчально-пізнавальної діяльності у межах такої технології базується на використанні інтерактивних методів навчання, які забезпечують високу ефективність. Робота студентів над однією проблемою передбачає обмін думками, висунення й обговорення ідей, пропозицій, прийняття спільного рішення, спільна професійно орієнтована діяльність. Під час такого навчання підвищується ефективність і продуктивність засвоєння теоретичних і практичних знань. Адже студент співставляє своє бачення вирішення проблеми з думкою інших, вчиться її відстоювати, приймати критичні зауваження, висловлювати зауваження іншим, йти на поступки, встановлювати колективну та особисту відповідальність за якість виконання завдання та ін. Усе це спрямоване на формування умінь та навичок вибудовувати власну стратегію професійної діяльності, самореалізації, що в кінцевому результаті сприяє розвитку професійної компетентності майбутніх учителів. Зауважимо, що в процесі використання такої технології реалізуються основні закономірності проблемного і розвивального навчання:

- засвоєння загальних положень, способів і умов діяльності створює можливість використання засвоєних знань та сформованих умінь і навичок для розв'язання нових теоретичних і практичних завдань;
- залежність ефективності засвоєння знань і формування умінь від розвитку інтелектуальної активності студентів;
- розвиток предметних знань, умінь та навичок сприяє загальному особистісному розвитку студента [4, с. 107].

Підбір і визначення завдань, які виносяться на виконання у «Педагогічній майстерні», обов'язково повинні бути професійно спрямовані. Моделюється умовна професійно ситуація, яка передбачає виконання завдання з проекцією на професійну діяльність. Наприклад: розробити класифікацію методів навчання для учнів 7 класу школи-колегіуму або скласти план проведення тижня історії у школі-гімназії з поглибленим вивченням іноземних мов та ін.

Ефективність і ціленаправленість навчання залежить від одночасного розвитку всіх компонентів навчальної діяльності: когнітивного, емоційного і діяльнісно-вольового. У процесі використання цієї технології можемо стверджувати, що навчальний процес відбувається комплексно. Студентами усвідомлюється засвоєння нового знання, способів власної діяльності і діяльності інших; відбувається сприйняття та оцінка власних переживань та переживань інших; задоволеність та незадоволеність собою, своїми діями та ставленням і діями інших; співвіднесення власних ідей, способів вирішення професійних завдань з результатами діяльності інших тощо.

Дуже близькою до технології роботи в «малих групах» за основними характеристиками є *проектна технологія*. Проект – розглядається як: 1) задуманий план дій, намір; 2) попередній текст якого-небудь документа, що виноситься на обговорення, затвердження [2, с. 970]. Особливість і своєрідність такої технології в тому, що проект є складнішою формою засвоєння навчальної інформації та формування необхідних практичних навичок і ціннісних орієнтацій майбутніх учителів, і до виконання навчальних проектів може залучатися більша кількість студентів.

У процесі використання такої технології реалізується навчально-пізнавальна потреба майбутніх учителів у дослідженні особливостей майбутньої професії через проектування і створення ідеального або матеріального продукту, що характеризується об'єктивною чи суб'єктивною новизною. Це творча навчальна діяльність із вирішення професійно орієнтованих завдань, що складають основу проекту, спрямованих на теоретичне освоєння науково-педагогічних знань і практичну їх реалізацію. При цьому засвоюються не тільки вузькопредметні, фахові знання, але й надпредметні, пов'язані із пошуком, обробкою, аналізом інформації, її представленням; формуються уміння інноваційної творчої діяльності;

навички самостійного розв'язання проблеми. Отримані під час виконання проекту знання та сформовані уміння можуть використовуватися студентами і під час виконання інших, не професійно спрямованих завдань у межах інших галузей знань. У цьому і проявляється інтеграційна складова технології. Роль викладача – це наставник, консультант, експерт.

У процесі формування професійної компетентності у майбутніх учителів здійснювати педагогічну діяльність в умовах варіативності освітньо-виховних систем було розроблено пакет навчальних проектів. Умовно за спрямованістю проекти поділялися на такі:

а) проекти, орієнтовані на розробку теоретико-парадигмальних ідей розвитку системи освіти і виховання: «Сучасний учитель», «Учитель майбутнього», «Навчання без школи», «Україні – європейська освіта» та ін.;

б) проекти, орієнтовані на розробку освітньо-виховних систем загальноосвітніх навчальних закладів: «Школа розвитку», «Школа-родина», «Школа-місто», «Модель рідної школи» та ін.;

в) проекти, орієнтовані на розробку конкретних форм організації навчання і виховання: «Тиждень історії в школі», «Педагогіка народного календаря», «Відкритий урок», «Подорож у світ дитинства», «Життєві орієнтири» та ін.

Технологія «Портфоліо». Термін портфоліо походить від латинських слів «port» – сховище і «folium» – листок [2, с. 1011]. Ця технологія передбачає реалізацію комплексу цілей у професійній підготовці майбутніх учителів. Зокрема, створення індивідуального портфоліо кожним студентом сприяє засвоєнню знань та формуванню у нього вміння ставити цілі, планувати й організовувати власну навчальну діяльність; дає можливість висвітлити набутий досвід у різних видах діяльності, які засвідчують рух в індивідуальному розвитку; стимулює підвищення самооцінки студента; активної участі його в інтеграції кількісних і якісних оцінок у різних видах діяльності та ін. Портфоліо майбутнього вчителя – це можливість висвітлення результатів різних видів професійно орієнтованої діяльності студента, його досягнень за певний час (навчання у ВНЗ). Портфоліо дозволяє враховувати результати, досягнуті майбутнім учителем у різних видах діяльності: навчальній, виховній, творчій, методичній, дослідницькій, – для його професійного становлення час навчання у ВНЗ. Весь об'єм значущої інформації, який знаходиться в портфоліо, необхідний для професійного зростання майбутнього вчителя, формування його власного педагогічного стилю, професійної стратегії. Правила складання портфоліо майбутнього вчителя:

- визначити вигляд і структуру портфоліо;
- наявні документи і матеріали розташувати в певному порядку, скласти їх перелік;
- всі документи (копії матеріалів, фото) повинні бути датовані і підписані, за необхідності в них мають бути вказані посади і звання рецензентів, авторів рекомендацій (вчителі, методисти, викладачі, куратор);
- важливо періодично поповнювати портфоліо відповідними документами та результатами роботи стосовно поставлених цілей;
- вказати джерела використаної для роботи інформації, опис засобів і методів роботи.

Використання технології портфоліо у формуванні професійної компетентності майбутнього вчителя здійснювати професійну діяльність в умовах варіативності освітньо-виховних систем дає позитивні результати. Відгуки випускників та молодих учителів засвідчують ефективність такої технології у формуванні професійної компетентності. З метою визначення важливості та практичної значущості професійного портфоліо було проведено опитування вчителів. У дослідженні взяло участь 125 учителів Житомирської області в межах навчання на курсах підвищення кваліфікації ОППО (Обласного інституту післядипломної педагогічної освіти). Результати проведеного опитування підтверджують її практичну значущість розробки вчителями портфоліо. На питання «Яке значення має портфоліо майбутнього вчителя для професійної діяльності в умовах конкретного навчального закладу» 77% опитаних (96 чоловік із 125 опитаних) відповіли, що така технологія підготовки допомагає краще адаптуватися до умов завдяки інтеграції кількісних і якісних оцінок досягнень фахівця у різних видах діяльності; наочно виявляє рівень досягнень молодого вчителя, є певним авансом довіри у оцінці професіоналізму.

Технологія диференціації та індивідуалізації навчання. Ця технологія базується на основних методологічних засадах організації навчально-виховного процесу, а саме: провідних закономірностях – ефективність та продуктивність процесу навчання залежить від вікових, індивідуальних особливостей та навчальних можливостей тих, хто навчається, результати навчання прямо пропорційно залежать від педагогічної майстерності вчителя, педагогічно доцільного використання ним методів і засобів навчання та активності учня. Керуючись принципами особистісно орієнтованого навчання, що відображають та конкретизують ці закономірності, викладач може застосовувати внутрішню диференціацію, яка передбачає засвоєння студентами навчального матеріалу різного рівня складності.

Сутність різнорівневої диференціації полягає у тому, що кожний студент навчальної групи засвоює навчальну програму на різних рівнях, визначальним при цьому є обов'язковий базовий рівень

професійної підготовки. Студентам надається можливість вибору відповідно до своїх індивідуальних психолого-особистісних особливостей рівня оволодіння навчальною програмою. Такий підхід сприяє стимулюванню пізнавального інтересу до вивчення навчальних дисциплін, мотивів і бажань досягнення високого рівня професійної компетентності в умовах ВНЗ та у майбутній професійній діяльності.

Пошуково-дослідницька технологія. Дослідницький принцип у педагогіці, який є основою технології, передбачає самостійну пошукову діяльність учнів у процесі навчання, яка моделює процес наукового дослідження і наукового відкриття нових знань про предмети, явища, процеси; виділення закономірностей та властивостей. Організація навчання на основі застосування пошуково-дослідницької технології може здійснюватися двома варіантами. Перший передбачає навчальну діяльність, орієнтовану на практичний, пізнавально-прикладний характер знань та умінь, де навчальний процес будується як пошук нових інструментальних знань про способи діяльності. А другий варіант – на теоретико-пізнавальний характер результатів навчання, тобто навчальний процес будується як пошук нового теоретичного знання. У нашому випадку організація навчального процесу здійснювалася на основі поєднання цих двох варіантів.

Відмітимо, що охарактеризовані педагогічні технології взаємопов'язані між собою, оскільки мають професійно орієнтований розвивальний характер навчання.

Висновки. Професійна підготовка майбутніх учителів до роботи в умовах варіативності освітньо-виховних систем вимагає переосмислення підходів до її організації, відбору змісту, форм і методів підготовки, управління цим процесом. Наведені у статті педагогічні технології – це тільки один із напрямів вирішення проблеми. Важливо, щоб при розробці педагогічних технологій дотримувалися основні вимоги: концептуальність, системність, керованість, відтворюваність, алгоритмізованість, ефективність, діагностичність. *Концептуальність* вибраних технологій розкриває основну концептуальну ідею професійної підготовки майбутніх учителів до роботи в умовах освітньо-виховних систем, що розглядалася нами вище. *Системність* технологій полягає в адаптованості, взаємозв'язку, взаємозумовленості й цілісності її складників, а саме концептуального, змістового і процесуального, які є підсистемами цілісної технології формування педагогічно спеціалізованої компетентності майбутніх учителів здійснювати професійну діяльність у різних типах освітньо-виховних систем. *Керованість* технології передбачає можливість цілепокладання, планування, проектування, поетапної діагностики, варіювання методів і форм з метою отримання високої продуктивності й ефективності результатів професійної підготовки майбутніх учителів до роботи в умовах варіативності освітньо-виховних систем. *Відтворюваність* технології полягає в можливості її використання у формі повторення і застосування викладачами в інших навчальних закладах з іншими студентами з метою формування відповідної професійної компетентності. *Алгоритмізованість* пов'язується з можливістю в логічній послідовності поетапної реалізації технології, що включає спільну взаємопов'язану діяльність викладача і студентів в умовах виконання різних видів діяльності: навчальної, науково-дослідницької, виробничої (проходження різних видів практик), самоосвітньої. *Ефективність* технології передбачає досягнення очікуваних результатів і досягнення поставленої мети – сформованості компетентності майбутніх учителів здійснювати професійну діяльність в умовах варіативності освітньо-виховних систем. *Діагностичність* відображає можливість у процесі реалізації технології застосування різних діагностичних методик, за результатами яких визначається рівень сформованості означеної компетентності майбутніх учителів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богданова І. М. Технології в освіті : теоретико-методологічний аспект : [монографія] / І. М. Богданова. – Одеса : «ТЕС», 1999. – 146 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [укл. і голов. ред. В.Т.Бусел]. – К. : ВТФ «Перун», 2001. – 1440 с.
3. Зязюн І. А. Проективний аналіз технологій педагогічної дії / Зязюн І. А. // Безперервна професійна освіта в контексті європейської інтеграції : теорія, досвід, прогноз : зб. наук. ст. методологічного семінару, 17 березня 2010 р. : у 2 ч. / за ред. В. І. Лугового, Н. Г. Нічкало. – К. : Педагогічна думка, 2010. – Ч.1. – С. 60–68.
4. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий : в 2-х т. / Селевко Г. К. – М. : Народное образование, 2005. – Т. 1. – 556 с.
5. Смолкин А. М. Методы активного обучения: метод. пособие для преподавателей и организаторов проф. и эконом. обучения кадров / А. М. Смолкин. – М. : Высшая школа, 1991. – 176 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Bohdanova I. M. Tekhnolohii v osviti : teoretyko-metodolohichniy aspekt : [monohrafiia] / I. M. Bohdanova. – Odesa : «TES», 1999. – 146 s.
2. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy / [ukl. i holov. red. V.T.Busel]. – K. : VTF «Perun», 2001. – 1440 s.

3. Ziaziun I. A. Proektyvnyi analiz tekhnolohii pedahohichnoi dii / Ziaziun I. A. // Bezperervna profesiina osvita v konteksti yevropeiskoi intehratsii : teoriia, dosvid, prohnoz : zb. nauk. st. metodolohichnoho seminaru, 17 bereznia 2010 r. : u 2 ch. / za red. V. I. Luhovoho, N. H. Nychkalo.– K. : Pedahohichna dumka, 2010. – Ch.1. – S. 60–68.
4. Selevko H. K. Entsyklopedyia obrazovatelnykh tekhnolohyi : v 2-kh t. / Selevko H. K. – M. : Narodnoe obrazovanye, 2005. – T. 1. – 556 s.
5. Smolkyn A. M. Metody aktyvnoho obucheniya: metod. posobyе dlia prepodavatelei y orhanyzatorov prof. y ekonom. obucheniya kadrov / A. M. Smolkyn. – M. : Vysshaia shkola, 1991. – 176 s.

Ковальчук В. А. Педагогические технологии подготовки будущих учителей к работе в условиях вариативности образовательно-воспитательных систем

В статье обоснована необходимость совершенствования и корректировки профессиональной подготовки будущего учителя в соответствии с социальным заказом и особенностями развития образовательного пространства. Обусловлено важность формирования компетентных, высококвалифицированных специалистов, способных осуществлять профессиональную деятельность в условиях динамичности социальных институтов. Автором статьи определено противоречия между требованиями современного школьного образования в условиях нового социокультурного развития и системой профессиональной подготовки будущих учителей. Рассмотрена проблема педагогических технологий профессионального педагогического образования. Дана характеристика и определены особенности их применения в подготовке будущих учителей к работе в условиях вариативности образовательно-воспитательных систем.

Ключевые слова: профессиональная компетентность учителя, образовательно-воспитательные системы общеобразовательных учреждений, педагогические технологии профессиональной подготовки будущих учителей.

Kovalchuk V. A. Educational Technology Of Training Of Future Teachers To Work In A Variety Of Educational Systems

In the article the necessity of improvement and adjustment of professional training of future teachers according to the social order and peculiarities of development of educational space is justified. The importance of developing of competent, highly qualified specialists, capable to carry out professional activity in conditions of dynamic social institutions is specified. The author of the article defines contradictions between requirements of modern school education in the new socio-cultural development and the system of professional training of future teachers. The problem of pedagogical technologies to professional pedagogical education is dealt with. The characteristics and the features of their application in the preparation of future teachers to work in a variety of educational systems are given.

Keywords: teacher's professional competence, educational system of educational institutions, pedagogical technologies for professional education of future teachers.